

Risale-i Nur'da; "başkanlık sistemi" hakkında, müspet veya menfi bir yorum var mıdır?

"Meşrutiyet ve kanun-u esasî işittiğiniz mesele ise, hakikî adalet ve meşveret-i şer'iyeden ibarettir; hüsn-ü telâkki ediniz. Muhafazasına çalışınız. Zira dünyevî saadetimiz Meşrutiyettedir. Ve istibdattan herkesten ziyade biz zarardîdeyiz."(1)

"DÖRDÜNCÜ CİNAYET: Avrupa, bizdeki cehalet ve taassup müsaadesiyle, şeriatı-hâşâ ve kellâ-istibdada müsait zannettiklerinden, nihayet derecede kalben üzölmüşüm. Onların zannını tekzip etmek için, Meşrutiyeti herkesten ziyade şeriat namına alkışladım. Lâkin yine korktum ki, başka bir istibdat tekrar o zannı tasdik eder diye, ne kadar kuvvetim varsa Ayasofya Camiinde meb'usana hitaben feryad ettim. Ve söyledim ki:"

"Meşrutiyeti, meşruiyet ünvanı ile telâkki ve telkin ediniz. Tâ yeni ve gizli ve dinsiz bir istibdat, pis eliyle o mübareği ağrazına siper etmekle lekedar etmesin. Hürriyeti, âdâb-ı şeriatla takyid ediniz. Zira câhil efrad ve avâm-ı nas kayıtsız hür olsa, şartsız tam serbest olsa, sefih ve itaatsiz olur. Adalet namazında kıbleniz dört mezhep olsun. Tâ ki namaz sahih ola. Zira, hakaik-i meşrutiyetin sarahaten ve zimnen ve iznen dört mezhepten istihracı mümkün olduğunu dâvâ ettim."(2)

"Zira, biliyoruz ki, لَيْدَالِ كُرْتِي فُوَيْدَالِ أَمْرًا. Fakat, meşru, hakikî meşrutiyetin müsemmâsına ahd ü peyman ettiğimden, istibdat ne şekilde olursa olsun, meşrutiyet libası giysin ve ismini taksın, rastgelsem sille vuracağım."(3)

"Üçüncü sual: Acaba müstebit yalnız bir şahıs mı olur? Müteaddit şahıslar müstebit olmaz mı? Bence kuvvet kanunda olmalı, yoksa istibdat münkasım olmuş olur. Ve komitecilikle tam şiddetlenir."

"(...)Yaşasın meşrutiyet-i meşrua! Sağ olsun hakikat-i şeriat terbiyesinden tam ders alan neyyir-i hürriyet!"(4)

Üstad Hazretleri Hutbe-i Şamiye'nin baş taraflarında diyor:

"Ben bu zaman ve zeminde, beşerin hayat-ı içtimaiye medresesinde ders aldım ve bildim ki: Ecnebîler, Avrupalılar terakkide istikbale uçmalarıyla beraber; bizi maddî cihette kurun-u vustâda durduran ve tevkif eden, altı tane hastalıktır. O hastalıklar da bunlardır:"

"Birincisi: Ye'sin, ümitsizliğin içimizde hayat bulup dirilmesi.

İkincisi: Sıdkın hayat-ı içtimaiye-i siyasiyede ölmesi.

Üçüncüsü: Adâvete muhabbet.

Dördüncüsü: Ehl-i imanı birbirine bağlayan nuranî rabitaları bilmemek.

Beşincisi: Çeşit çeşit sarî hastalıklar gibi intişar eden istibdat.

Altıncısı: Menfaat-i şahsiyesine himmeti hasretmek."(5)

"İmandan gelen hürriyet-i şer'îye iki esası emreder:

أَنْ لَا يُدَلَّلَ وَلَا يَتَدَلَّلَ

مَنْ كَانَ عَبْدًا ۖ لَا يَكُونُ عَبْدًا لِلْعِبَادِ

لَا يَجْعَلُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

تَعَمُّ: الْحُرِّيَّةُ الشَّرْعِيَّةُ عَطِيَّةُ الرَّحْمَنِ

Yani,

- İman bunu iktiza ediyor ki, tahakküm ve istibdat ile başkasını tezlil etmemek ve zillete düşürmemek, ve zâlimlere tezellül etmemek...
- Allah'a hakikî abd olan, başkalarına abd olamaz.
- Birbirinizi, Allah'tan başka kendinize Rab yapmayınız. Yani, Allah'ı tanımayan, herşeye, herkese nispetine göre bir rububiyet tevehhüm eder, başına musallat eder.
- Evet, hürriyet-i şer'îye Cenab-ı Hakkın *Rahman, Rahîm* tecellîsiyle bir ihsanıdır ve imanın bir hassasıdır. (...)"

"Yaşasın sıdk! Ölsün yeis! Muhabbet devam etsin! Şûrâ kuvvet bulsun! Bütün levm ve itâb ve nefret, hevâ hevse tâbi olanlara olsun. Selâm ve selâmet, hüdâya tâbi olanlar üstüne olsun. Âmin."(6)

"Hem de meşrutiyet-i meşrua denilen dünyada beşer saadetinin bir sebebi ve hâkimiyet-i milliyeyi temin ile makine-yi hayatın buharı olan hürriyetteki irade-i cüz'iyeyi istibdat ve tahakkümün belâsından kurtaran meşveret-i şer'iyenin mayasıyla mayalandıran meşrutiyet-i meşrua sizi herkes gibi imtihana davet ediyor ki, sinn-i rüşde bülûğunuzu ve vasiye adem-i ihtiyacınızı görmek istiyor."

"İmtihana hazırlanınız. Mevcudiyetinizi ittihadla gösteriniz ve hamiyet-i diniye-i millî ile fikir ve vicdan-ı şahsiyenizi milletin kalb ve akl-ı müştereki gibi gösteriniz. Yoksa, sıfır çekecek ve şahadetnâme-i hürriyeti elinize vermeyecektir."

"Evet, mâzinin sahrâlarında keşmekeşliğinize sebebiyet veren herbirinizdeki meylü'l-ağalık ve fikr-i hodserâne ve enaniyet, şimdi istikbalin saadet-saray-ı medeniyetinde fikr-i icada ve teşebbüs-ü şahsiyeye ve fikr-i hürriyete inkılâp edecektir, inşaallah. Hatta diyebilirim ki:"

"Ey şark vilâyetlerindeki vatandaşlarım! Başkalarının sükûtî medreselerine nispeten sizin gürültülü olan medreseleriniz bir meclis-i meb'usan-ı ilmiyeyi gösteriyor..."(7)

İstibdat, zulüm ve tahakkümdür. Meşrutiyet, adalet ve şeriattır. İki Mekteb-i Musibetin Şahadetnamesi

Daha bunun gibi Risale-i Nur'un birçok yerinde bizim en büyük düşmanımızın istibdat yani baskıcı ve otoriter rejimler olduğu vurgulanıyor. Çözüm **şûra**, yani gerçek demokrasidir. Üstadımız yasama yürütme ve yargının ayrıldığı, hukukun üstünlüğü ilkesinin geçerli olduğu ve hürriyetin esas alındığı bir **meşrutiyet-i meşrua**, yani cumhuriyeti öneriyor. Bu esaslar korunduktan sonra, yönetimin şekil ve biçim olarak başkanlık olmasında bir sıkıntı olmaz.

Dipnotlar:

(1) bk. [Divan-ı Harb-i Örfi, Birinci Cinayet.](#)

(2) bk. [age.](#), [Dördüncü Cinayet.](#)

(3) bk. [ege.](#)

(4) bk. [age.](#)

(5) bk. [Hutbe-i Şamiye.](#)

(6) bk. [age.](#), [Altıncı Kelime.](#)

(7) bk. [Divan-ı Harb-i Örfi.](#)